

СЕКЦІЯ 3.

КОНВЕРГЕНТНА РЕДАКЦІЯ: СТРУКТУРА, СКЛАД, МЕДІАПРОДУКЦІЯ

Владислава Крупська, здобувачка
першого (бакалаврського) рівня вищої
Комунального закладу вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний
коледж імені Михайла Грушевського».
Науковий керівник – доктор педагогічних
наук **Майя Мороз**

ТЕКСТ ЯК ФОРМА ІСНУВАННЯ НАУКОВИХ ЗНАНЬ

У статті розкрито поняття «текст». Увагу зосереджено на характеристиці наукового стилю та його підстилів. З'ясовано, що науковий стиль має своїм завданням точно викласти наукову інформацію. Він обслуговує потреби науки, навчання та освіти, виробничо-технічну діяльність.

Ключові слова: текст, стиль, науковий стиль, підстиль, лексика, наукове знання.

Текст (від лат. *teztwo* – зв'язок, поєднання, тканина) – писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлювань, об'єднаних у ближчій перспективі смисловими і формотворчо-граматичними зв'язками, а в загально-композиційному, дистантному плані – спільною темою і сюжетною заданістю [6].

За формами реалізації тексти поділяють на усні та писемні. Тексти публіцистичного, наукового, інформаційного змісту можуть бути як усними, так і писемними. Інші тексти можуть існувати лише в одній із форм: в усній – судові промови, розповіді, фольклорні твори тощо; в писемній – епістолярні твори, твори художньої літератури, офіційні документи, в тому числі резолюції, накази, протоколи, акти, факси, листи. Важлива роль в оформленні тексту належить графічним засобам – рубрикації (поділу на абзаци), розділовим знакам (писемна форма), інтонації (усна форма). Вони допомагають

забезпечити комунікативну спрямованість і структурну організацію тексту на різних рівнях.

Наукове знання може бути виражене в різних видах первинних текстів: усних (дискусія, диспут, обговорення наукової проблеми в колі фахівців) та письмових (дисертація, монографія, стаття, тези тощо). У тексті є: зміст знання (функціонує вже як семантика тексту) і саме знання (поступово досягає статусу наукової інформації) [5, с. 59].

Знання може бути науковою інформацією лише в системі суспільної наукової комунікації. Спілкуючись, науковці мають змогу уточнити зміст понять, а іноді – в ході обговорення – виникає нове знання. Найповніше наукове знання про предмет, його ознаки та властивості виявляється в жанрах власне наукового підстилю (монографія, книга, дисертація). Близькими до наукових монографій є підручники та посібники для закладів вищої освіти. Вони відрізняються наявністю визначень, чіткістю побудови й викладу. У статтях найчастіше подають розгляд одного з аспектів, однієї зі сторін, пов'язаних із тим чи іншим науковим поняттям, з тією чи іншою проблемою. Отже, усі типи наукових текстів – доповідь, дискусія, монографія, підручник, стаття – у різному ступені демонструють наукове знання, його семантику [1, с. 15].

Досягнувши досить високого рівня розвитку інформації, наукове знання знаходить нові канали комунікативних зв'язків у вигляді різних скомпресованих (вторинних) текстів. Такими текстами є словники, енциклопедії, класифікатори, рубрикатори, стандарти на термінологію, нормативні довідники, реферати, анотації, науково-популярні лекції, бесіди, інтерв'ю, реклама. Усі ці типи текстів передають наукове знання вже в скомпресованому вигляді; прагнуть зосередити увагу на найголовнішому. Тому такі жанри наукового стилю, як енциклопедія, галузевий, тлумачний, термінологічні словники, відрізняються, як правило, великою глибиною відображення самого знання.

Структура тексту формує й кристалізує наукове знання. Що стрункіша типова архітектоніка тексту, то суворіша мова опису понять, уживання термінів. Одночасно на мову науки в усіх типах текстів впливає й мовна норма як така.

Загальноновизнано, що саме норма виступає тим фільтром, який відокремлює те, як можна сказати, від того, як не можна сказати.

Зміст сучасного наукового знання в цілому єдиний для фахівців з різних країн. Тому справедливо вважають, що наука, як знання, неподільна між державами й народами. Так, наприклад, системи уявлень про види тварин і рослин у біології, про прилади та апарати в техніці, про хвороби в медицині в основі своїй єдині для всіх фахівців у тій чи іншій галузі знання, які говорять англійською, італійською, німецькою чи французькою мовами.

Історія науки, стан розроблення тієї чи іншої проблеми не лише формують наукове знання, а й диктують і багато в чому визначають і характер авторського викладу, і структуру тексту. Постаті вчених-попередників незримо присутні в кожній серйозній науковій праці. У самому тексті зазначені моменти знаходять висвітлення в огляді літератури, у системі посилань та виносок, у коментарях та примітках [2, с. 220].

У науковому стилі мовознавці виділяють такі підстили: власне науковий, науково-навчальний, науково-популярний, науково-публіцистичний, науково-технічний.

Власне науковий підстиль обслуговує діяльність учених, спеціалістів. Завданням наукового підстилю є якнайповніше, обґрунтовано повідомити наукову інформацію й довести її новизну. Цей підстиль відрізняється від інших насиченістю термінами, використанням довгих складних слів, іншомовної лексики, досить частим вживанням тематично однорідних слів.

Науково-навчальний підстиль виконує специфічну функцію – навчальну. Він посідає «проміжне» місце між власне науковим та науково-популярним підстилями. Від першого його відрізняє дещо менша суворість викладу, менша докладність у посиланні на першоджерела, більш спрощена система доведень, яка спрямована на більшу доступність інформації, обсяг якої визначається навчальною програмою певного курсу. Від другого – менша художність, більша послідовність у викладі, строгість [4, с. 25].

Науково-популярний підстиль має на меті зацікавити науковою інформацією широке коло людей, незалежно від їхнього рівня фахової підготовки. Основні завдання та функції мови науково-популярного підстилю полягають у тому, щоб не просто подати нову наукову інформацію, обґрунтувати її істинність (це функція власне наукового підстилю); не тільки ознайомити з основами наук у формі, яка б сприяла засвоєнню цих основ як методу подальшої пізнавальної діяльності у відповідній галузі (це функція науково-навчального підстилю), а передусім привернути увагу нефахівця до актуальних проблем тієї чи іншої науки. [3, с. 46].

Іноді наукові тексти створюються поетами, письменниками, філософами, людьми з великою ерудицією, багатим інтелектом, мисленням. Тут не можна не згадати про творчий доробок І. Франка, який, окрім поетичних, прозових та драматичних творів, залишив чимало наукових трактатів, досліджень у багатьох галузях суспільного життя (соціологія, релігієзнавство, психологія, література та мовознавство).

З античності бере свої витoki традиція віршованих наукових праць, автори яких, надаючи їм поетичної форми, прагнули передусім, щоб головні наукові положення запам'ятовувалися краще завдяки ритмічному та римованому викладові [5, с. 57].

Отже, логічне й образне мислення беруть участь у формуванні наукової думки, тобто причини появи образності знаходяться у самому характері наукового мислення. Специфіка образності в науковому стилі полягає в тому, що вона (образність) насамперед апелює до інтелекту читача, а потім уже – до його фантазії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ділова українська мова: практикум / уклад.: С.В. Литвинська, Т.М. Дячук, Х.М. Стецик, Г.І. Онуфрійчук, Л.А. Добровольська. Київ: НАУ, 2022. 83 с.

2. Дячук Т. Роздуми І. Огієнка про якість стилю наукових публікацій. *Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць*. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський ун-т», 2007. С. 220-223.
3. Карпенко В. О. Основи редакторської майстерності. Теорія, методика, практика : підручник. Київ: Університет «Україна», 2007. 431 с.
4. Коляда Т. Ф., Морозюк І. Є. Основи літературного редагування. Конспект лекцій. Одеса: Наука і техніка, 2005. 76 с.
5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
6. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (дата звернення 05.04.2024).

Анастасія Басовська, здобувачка
першого (бакалаврського) рівня вищої
соціономічного факультету ПЗВО
«Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика».
Науковий керівник – кандидат наук із
соціальних комунікацій, доцент, завідувач
кафедри журналістики та філології
Валентина Стекольщикова

SMM І ЖУРНАЛІСТИКА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розкрито сутність поняття SMM, його функціонал. Розглянуто взаємодію принципів та завдань, які виконує SMM крізь призму журналістики. Створено основу для вивчення закономірностей формування, розвитку і трансформації SMM з використанням соціальних медіа.

Ключові слова: SMM, інтернет-медіа, соціальні медіа, конвергентна діяльність журналіста, популяризація ЗМІ.

У сучасному світі, охопленому бурхливим розвитком технологій і швидкістю змін, журналістика та соціальні мережі стали двома силами, які